



Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XVII. Dominus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Dolor nimius non deliberat, nec verecundatur: non consulit rationem, non metuit dignitatis damnum; legi non obtemperat, iudicio non acquiescit; modum ignorat, & ordinem. S. Bernardus ep. 1.

Tempore dediscuntur universa: nihil hu-

mano pectori sic inhaeret, ut tempore non evanescat. Tempore mater mœoris obliviscitur, quæ in morte unici filii sui solatia non admittit. Hilbertus ep. 29.

Dolor speciem ignis gerit: quia, dum plus regitur, plus ignescit. Blesensis ep. 49.

TITULUS XVII. DOMINUS.

§. I.

Sit misericors, clemens, benignus.

E Misit eum DEUS de paradiso voluptatis. Gen. 3. 23. Decies sacra pagina DEUM Domini titulo commendat, dum hominem creat, tellurem floribus vellet, mare piscibus fecundat &c. at hic solum DEUM. Ità enim legit Lipoman: quia illum scilicet ad spinas, & tribulos damnat. Alvarez illustr. 3.

Recordatus quoque Dominus Rachelis. Gen. 30. 22. Afflicta succurrit, & tunc vocatur Dominus. Alvarez hic illustr. 3.

Dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat, quid habeat in domo sua. Gen. 39. 8. Dominum vocat, dum beneficium, & liberalem experitur. Postea incarceratus ait: *hic innocens in lacum missus sum.* Non ait: à Domino missus sum. Id. ib.

Domine, nè in furore tuo arguas me. Ps. 6. 1. S. Gregorius hic: Vides, quàm bonum principium, quàm affectuosum, quàm gratiæ plenum! In eo enim, quod Dominum vocat, quod (sui iure misereri deberet, ostendit. Dominorum enim est, servos alere, non negligere. Pinna in Eccl. Ethol. 116.

Duo hæc audiui: quia potestas DEI est; & tibi Domine misericordia. Ps. 61. 12. Non vocat Dominum ex potestate, sed misericordia. Alvarez in Eccl. illustr. 3.

Faciens misericordias Dominus. Ps. 102. 6. Interroganti tibi, quid sit Dominus? respondes, *faciens misericordias, & iudicium omnibus injuriarum patientibus:* quapropter abundè designatus est Dominus DEUS; cum nulli alteri possit convenire, quod dictum est. Cassiodorus hic.

Etiā Domine. Matth. 15. 27. Canem vocasti; cum sis familiæ pars, Domini fruar mensā. O fides! o prudentia! o chanaanæ pietas! S. Basilius Seleuc. or. 20. Credit non terrenum, sed cœlestem Dominum: non enim Mundialis principis est, de minimis servis curam habere. Cum dicit Dominum; tunc ille: o mulier! magna est fides tua. Potens argumentum, vocare Dominum: Domini enim est, suorum misereri. Sylveira hic.

Miserus Dominus servi illius, dimisit eum. Matth. 18. 27. Quid servus? suffocabat eum.

Tu quis es? Jo. 1. 19. Ego Dominus temporalis, comes, dux &c. Et quid est esse Domi-

num temporalem? nunquid habere multam familiam, equos phaleratos, domos, & palatia, opulentam mentiam, magnificas, & pretiosissimas, vestes? argenteis, aureis, vasis fulgentem abacum; & picherrima aulae, peristromata; insuper & canum, & accipitrum omne genus? Non utique ad hoc sunt in populo: sed ut sint patres, & patroni, subditorum, quibus præfunt: ut eos in pace, & iustitia, regant, & defendant eos à molestantibus; & subveniant eis in necessitatibus suis. Formam Dominorum audi in beato Job scriptam, qui utique fuit magnus Dominus temporalis: oculus fui sæco &c. c. 29. 15. S. Thomas Vill. D. 3. Adv.

Exi à me, quia homo peccator sum, Domine. Luc. 5. 8. Antea vocaverat Magistrum, cum laborantibus non succurreret; dum juvat, vocat Dominum. Alvarez in Gen. 30. illustr. 3.

Optimo Præfidi Felici salutem. Actor. 23. 26. *Optime Feste* Actor. 26. 25. Modus hic loquendi proprius est ad Prælatos, qui debent alios in bonitate excellere. *Optime*, dicebatur principibus, & Præfidibus. In primitiva Ecclesia sæculares principes erant communiter valde religiosi. Dionysius Carthus. in Luc. 1.

Vera Dominatio est ipsa, quæ amore imperat, non timore: quæ per affectum sibi, & corpora subdit, & corda; quæ amando non invitam, sed voluntariam, sibi instruit servitutem. S. Chrysostomus l. 6. de myster. cœnz Dom.

Erudimini, qui iudicatis terram. Disce, subditorum matres vos esse debere, non Dominos. Studete magis amari, quàm metui. Et si interdum severitate opus est, paterna sit, non tyrannica: matres fovendo, patres verò corripiendo, exhibeatis. Mansuecite, ponite feritatem; suspendite verbera, producite ubera; pectora lacte pinguescant, non typho turgeant. S. Bern. l. 23. in Cant.

§. II.

Dominus sit beneficus, liberalis.

Spiritus Domini ferebatur super aquas. Gen. 1. 2. ut habetur in Hebræo. Cur modò primum vocat Dominum? quem hætenus DEUM. Vide, quid antè dixerit: *terra autem erat inanis, & vacua; & tenebra &c.* Mox DEUS illius misertus lucem creat, quæ te-

nebras, & merorem, dissipet. Nunc ergo vocetur Dominus. Alvarez Gen. 30. Illustr. 3.

Moyfi apparuit Dominus in flamma ignis de medio rubi. & ait: ego sum, qui sum. Ex. 3. 2. 14. Josue autem 5. 14. tanquam vir praeliator stans, & evaginatum gladium tenens: princeps, inquit, sum exercitus Domini. Rupertus in Jos. c. 18. Principem se vocat, qui in Israelitarum auxilium praeliaturus apparet. Naxera ib. §. 28.

Quis est Dominus, ut audiam vocem ejus? - nescio Dominum. Ex. 5. 2. ait Pharaon. Postea vero Ex. 14. 25. fugiamus Israel! Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Quia Israel propugnat Deus, Dominum agnovit. Naxera in Jos. 1. §. 28.

Adorate Dominum in atrio sancto ejus. Pl. 28. 2. Felices, qui Deo serviunt! nam in ipso limine servitutis obvium habent Deum suum. Quam vero Deo dissimiles principes essent; quos vix reperias, postquam interiorum cubiculorum alpes congeminas transieris. Felicitas sanè regna administrarentur, & dioeceses; si in atrio princeps, vel praelus, colerentur. Certè Salomon non procul ab atrio jus dicebat, quem convenire potuerunt facile duæ foeminae jurgantes. 3. Reg. 3. 16. Oliva l. 12. Strom. hic.

Quomodo dilexi legem tuam Domine. Pl. 118. 97. Dicitur Dominus, quasi dans munus; & ideo dilectus. Sanctus Bonavent. hic.

Homo peregrè proficiscens. Matth. 25. 14. Cur initio parabolæ vocatur homo, postea Dominus v. 19. in primo distribuit homo bona, non translatò Dominò: secundò locò dona in servos confert: super multa te constituam. v. 21. Sylveira hic. q. 3.

Dominus tecum. Luc. 1. 28. Cur non Deus tecum? Deus dicit naturam increatam, quæ est ubique; Dominus vero dicit respectum ad servos: quia non solum ut Deus ibi erat, sicut ubique per essentiam, & potentiam; sed etiam ut Dominus: cum Domini splendor maximè eluceat, dum suis præsens adest, fovendo, & tuendo. Sylveira hic. q. 27.

Exi a me Domine. Luc. 5. 8. Usque modò præceptorem dixerat v. 5. quando eum concionantem vocavit: cum beneficia largientem videt, Dominum vocat. Id. hic.

Quam cum vidisset Dominus. Luc. 7. 13. Frequentius Lucas, quam cæteri Evangelistæ, Christum vocat Dominum, in ijs præcipuè locis, in quibus humanitatis officia recenset; ut ejus divinam majestatem ostendens, simul insinuet bonitatem, & clementiam. Stella. hic.

Homo quidam fecit cenam magnam. Luc. 14. 16. Qui nobilissimos civium vocat ad cenam, homo dicitur. Cum mendicis cœnaculum replisset, Domini mox titulò honoratur. Exicid, & pauperes. & ait servus: Domine, factum est ut imperasti. v. 22.

Oliv. l. 1. Strom. §. Natus est nobis hodie Salvator.

Dicit ei mulier: Domine, neg, in quo baurias, habes. Jo. 4. 11. Christi doctrinà jam proficiebat, ut notant Chrysost. Euthym. Theophyl. & Beda: & quem antea Judæum dixerat, jam Dominum vocat. Nam dixerat: & dedisset tibi aquam vivam; v. 10. quia vidit liberalem. Sylveira hic.

Domine, hominem non habeo. Jo. 5. 7. Cum aliquid speraret ab eo accipere, Dominum vocat. Hugo Card. Tantà devotione captus est ad benignitatem sermonis Christi: statim enim eum honorans, Dominum dicit: Sylveira hic.

Domine, semper da nobis panem hunc. Jo. 6. 34. Frequentius Judæi Christum Rabbi, Magistrum, vocarunt; hic autem Dominum: ut sic facile eum inducerent, ad dandum iis panem cœlestem, quem petebant. Sic & Samaritana, cum aquæ vivæ excellentias audiret, dicit: Domine, da mihi hanc aquam. Sylveira hic. q. 11.

Dominus meus! & Deus meus! Jo. 20. 28. Ubi suavitatem carnis Christi attigit, statim supereminens regis, ac Domini delicias gustavit, & sensit. Id. ib.

§. III.

Dominus potestate utatur in bonum subditorum.

Pro salute vestramisit me Deus ante vos in Egyptum. Gen. 45. 5. Dicebat Joseph.

Nè putes, quòd animam tuam tantum liberes. Esth. 4. 13. dicebat Mardocheus ad Esther.

Domine, si vis, potes me mundare. Matth. 8. 2. In divitiis, & potentibus hujus sæculi, plerumque potestas, & voluntas, quoad bonum, & malum. Diez D. 3. Epiph.

Data est mihi omnis potestas. Euntes ergo docete &c. Matth. 28. 18. Novarinus: quis verborum nexus, quæ consecutio ista est? data est mihi omnis potestas, ergo docere omnes gentes. Injuriarum memor dixisset: potestas mihi data est; ergo penas luent, qui in me sævierunt. Non dixit hoc: injuriarum oblitus quærit omnium salutem. Didacus Nisfenus in Phœnice l. 7. c. 6.

Nam etsi amplius aliquid gloriosus fuero de potestate nostra, quam dedit nobis Dominus in adificationem, & non in destructionem; non erubescam. 2. Cor. 10. 8. Sanct. Chryl. hom. 22. hic: ergo ad hoc potentiam accipimus, ut ædificemus.

Vide tit: Potestas.

Q993

§. IV.

§. IV.

Vitia malorum Dominorum.

Num. I.

Volunt sibi Deum conformem.

Nemroth robustissimus venator coram Domino. Gen. 10. 9. Dabat operam nationi robustissimus homo; non solum delicias querens venando, sed insuper volens ad delicias suas oculos Dei trahere. Sic explico illud: *coram Domino*: quasi vellet gratum sibi affidere Deum, & aridere; dum suas voluptates sectatur. S. Ambr. l. de Noe & arca c. 34. qui terrenas diligit voluptates, eas sequitur; & putat, his se posse ad Dei gratiam pervenire; & regnum coelorum huiusmodi erroribus deferendum. Vellent Mundiales, Deum gaudere his rebus, quibus ipsi gaudent. Sic fingeat regem Mundialem somnium Nabuchodonosor: Baeza t. 2. l. 6. c. 6.

Ecce arbor in medio terrae, & altitudo ejus nimia. Dan. 4. 7. *Proceritas ejus contingens caelum.* Quid cum caelo habebat regia hæc arbor? sufficeret, quod in medio terræ esset, pulchritudo foliorum, copia fructuum. Sanè nihil reliqua omnia ad regium factum essent, nisi & caelum ipsum, & Deus, ipsi arbori appropinquaret, ac ejus delicias, & gloriæ applauderet. Baeza t. 2. l. 6. c. 6. §. 5.

Rogabat eum quidam de Phariseis, ut manducaret cum illo. Luc. 7. 36. Hic adumbratur mundialium principum vanitas, quæ se fallunt; non ipsi ad Deum relictis suis ire cupientes; sed Deum ad se vocantes, ut Deus eorum affideat mensis; eorum conformetur affectibus, & voluptatibus. Id. ib.

Num. II.

Varia de malis Dominis.

Potentes poterit tormenta patientur. Sap. 6. 7. Nam quanto magis aliquid suo contrario resistit, eò postea, si superetur, operatio contrarii sui, quod vicit, est efficacior. Magis resistit ignis ferro, quam ligno; sed cum ignis vincat utrumque, intensior est calor ferri, quam ligni. Stella p. 3. c. 99.

Cujus vestrum asinus est. Luc. 14. 5. Perversis, & excœcatis illis Legisperitis & Phariseis, jam multi Domini sunt similes: quia, si viderint pecoribus suis aliquid adversitatis contingere, mox succurrunt; sed si viderint proximos suos aut subditos, spiritualiter lædi, atque occidi, scilicet peccare mortaliter, tacent, dissimulant, non curant, nec dolent. Dionysius Carthus. hic.

Servus est condicione, gratiâ tamen frater est. Etenim similiter Christum induit; eodem participat sacramentis; eodem, quod & tu, Deo Patre; cur te non utatur ut fratre? Sunt enim plerique, qui de venatibus redeuntes, magis canum, quam servorum, curam gerunt; & faciunt eos vel juxta se recumbere, vel dormire; quotidianum illis cibum sui presentiam ministrantes: qui, utrum servi eorum fame moriantur, ignorant: &, quod est gravius, nisi diligenter his præparatum fuerit; pro cane servus afficitur. Vides enim in nonnullorum domibus nitidos, & crassos, canes ducere; homines autem pallentes, & titubantes, incedere. S. Ambr. l. 33. in tempore jejuni non luxuriandum esse.

TITULUS XVIII.

D O M U S.

Materialis, & moralis.

Ædiscavit quoque domum saltus Libani. 3. Reg. 7. 2. Erat hæc domus ad amœnitatem, & recreationem, comparata. Sed cur dicitur saltus seu sylva Libani? Resp. 1. quia in loco sylvofo montis Sion, ac instar Libani arboribus, & viridarijs, cincta. 2. quia constructa erat ex lignis Libani. 3. quia suis nemoribus, amœnitate, viriditate, umbrâ, speciem Libani representabat. 4. quia multitudine columnarum cedrinarum cedros Libani imitabatur. ita Theodoretus. 5. quia ex ea prospici poterat Libanus; ejusque aura tempore æstivâ captari. ita Arias. Unde Josephus, & Chald. eam vocant *domum refrigerij*. Sita erat in Jerusalem, & in monte Sion. Cornelius hic.

Cornelij domum, Act. 10. 48. conversam esse in Ecclesiam, eamque adhuc suo tempore extitisse, docet Sanctus Hieronymus ep. 27.

Sit domus Christiani hominis immunis à choro diaboli: sit planè humana, hospitalis; orationibus sanctificetur assiduus; psalmis, hymnis, canticisque spiritualibus, frequentetur. Sancti. Gaudentius tr. 8. de lect. Evangelij.

Marcianus domunculâ se inclusit, in qua stans rectus non stare, nec recubens pedes extendere, poterat. B. Theodoretus histor. PP.

Sic habita; ut potius laudetur Dominus, quam domus. S. Martinus Bracar. in Maximis de moribus.

Communitur dicitur: tria sunt, quæ expellunt hominem de domo: fumus, stillicidium, & mala uxor. Unde versus: sunt tria damna domus: imber, mala foemina, fumus. Hugo Card. in Prov. c. 19.

Cardinalis Dominicus de la Rovere domui suæ hos versus inscribi fecit:

Stet